

BANU RADULESCU - UN MUCENIC AL MEMORIEI

"Procesul comunismului ramane, din multe motive, irealizabil. Si pentru ca cei vii nu-l pot declansa, il transfer mortilor martiri. (...) Cimitirele lor reprezinta cea mai impresionanta si durabila constructie a comunismului in Romania. (...) Nu-l doresc prea multi. De injeles. El ar presupune macar penitenta, o cercetare a constiintei, prea incomode oamenilor. (...) Ar trebui ca in fiecare dintre noi sa existe un apostol Pavel, un negator al adevarului si un convertit la adevar." (Banu Radulescu)

Constiinta morala a Occidentului

"Suferinta vii moartea altora este un capital. Nepazit si imbiator. Orice nimic viu isi justifica existenta ori se chivernisește, cotrobaind prin istorie, devalorizand-o liniștit, nepedepsit. (...) Asta ma sperie si ma manhesne astazi: nava iubitorilor de suferinta altora. Tot in numele suferinta altora s-au consolidat dictaturile. Numai ca profitul pe suferinta a declansat alte suferinte inimaginabile. Uneori cei mai buni calai sunt doritorii de bine. Faptul fine de absurdul conditiei umane". (Banu Radulescu)

O VIATA DE MARTURISITOR

Nascut la Bucuresti, pe 12 februarie 1924, intr-o familie greu incercata (si-a pierdut tatul la numai 6 ani, iar mama sa, ramasa vaduva cu doi copii, a avut de facut fata unor mari privari materiale), BANU RADULESCU a urmat scoala primara peste drum de Malmaison - temuta inchisoare unde avea el insusi sa fie arvatit de comunisti.

Liceul militar, inceput la Cernauti si continuat la Mănestirea Dealului, a urmat ca bursier an de an, scutindu-si familia de povara taxelor scolare. Primalu profesor de romana, Augustin Z. N. Pop, i descoperă inclinatie literara si veghează debutul absolut (o schita publicata in revista Flacara, la numai 13 ani).

Dupa terminarea liceului (1943), a facut studii de medicina (la Institutul medico-militar, in 1946 obtinand gradul de sublocotenent medic, apoi la Facultatea de Medicina din Bucuresti, pe care a trebuit sa o intrerupa in 1948, in pragul anului VI, cand a fost condamnat la 10 ani de inchisoare).

Inca din 1945 fusese trimis in fata Curtii Martiale, sub acuzația de a fi scris epigramme impotriva comunistilor din guvernul Groza, dar fusese achitat datorita interventiei vechilor magistrati. Dupa ce in 1947 fusese abuziv scos din armata si trecut in "cadru disponibil", in 1948 va fi arestat impreună cu dr. Marin Zamfirescu (in cabinetul cărui lucra), pentru o presupusa tentativa de a fugi din tara (una dintre numeroasele incercari ale recent infimntatei Securitati). Va efectua 6 din cei 10 ani la care fusese condamnat, trecand prin inchisorile Poarta Alba, Văcărești, Jilava, Caransebes, Pitesti, Canal, Gherla.

Eliberat in 1954, este impiedicat o vreme sa-si definească studiile (răstimp in care lucrează ca "soră medicală" la Sanatoriul TBC Geogiu). In urma unei audiente la ministrul Iile Murgulescu, i se aprobă reinmatricularea in 1955, iar in 1956 isi trece examenul de Stat, devenind medic stagiar la Maternitatea Filantropia. In timpul revolutiei anticomuniste din Ungaria (toamna lui 1956), este arestat

temporar, fara a mai fi insa condamnat. Functioneaza ca medic (intai in provincie, apoi in Capitala) pana in 1965, cand, imbolnavindu-se grav de plamani, este nevoit sa-si intrerupa cariera medicala.

Se va dedica scrisului si, in 1967, pe fondul temporarei "liberalizari" din primii ani ai regimului ceausist, va debuta editorial cu volumul de nuvele Dincolo de asteptare. In acelasi an, devine membru al Uniunii Scriitorilor. A publicat numeroase volume de proza (romane, nuvele, povestiri): Verdiktul, Lumina si piatra, Oamenii si oamenii, Pisările mari nu cina, Nimic despre fericire (cu care debutat absolut a obtinut Premiul Asociatiei Scriitorilor din Bucuresti, in iarbă, cu fata la soare etc.

Dupa evenimentele din 1989, se numără printre membrii de onoare ai AFDPR si ai PEN-Club. Isi dedica toata energia editării publicatiei Memoria - revista gândirii arestate a lui Banu Radulescu

Majestatea Sa, Regina Ana, publicistul Valentin Hossu-Longin și scriitorul Banu Radulescu

de curand la numărul 25, pe care redactorul-său n-a mai apucat să-l vadă tipărit și Fundatiei Culturale "Memoria", facand figura unui adevărat cruciat impotriva uitării și lăsand in urma lui o mare pilda marturisitoare. In ultimul an de viata a lansat grandiosul proiect al Memorialului Fortul 13 Jilava" (pe care, implicandu-ne direct in realizarea lui, l-am prezentat pe larg si in cadrul acestei pagini, in primăvara anului trecut), alături de un alt mare dispărut: arhitectul Anghel Marcu.

S-a stins la Berlin, in ziua de 9 decembrie 1998. Adus in tara, a fost inmormantat la cimitirul Sfânta Vineri din Bucuresti, in penultima zi a anului care sa incheieze.

Dumnezeu să-l odihnească in ceata dreptilor Să!

Fundatia "Anastasia"

P.S. Exprimându-ne infiorata solidaritate cu familia indoliata, aducem multumiri Doamnelor Corina Radulescu-Bach (fiica lui Banu Radulescu) și Loredana-Violeta Constantin pentru sollicitudina cu care ne-au pus la dispozitie materialul documentar necesar alcătuirii acestei pagini.

Care a fost pozitia morala a marilor democrati la sfarsitul celui de-al doilea razboi mondial, când se hotara pacea lumii, pacea noastră? A fost o atitudine morala sau, dimpotriva, una imorala? Ma voi referi cu predilectie la Romania (...) lata câteva jaloane importante din istoria sa din ultima jumătate de secol.

1. In ce postură se afla Romania la declansarea celui de-al doilea razboi mondial? Neconditionat, ea se afla cu trup si suflet in tabara democratiei. Pentru orice roman, Franta, Anglia, SUA erau "fratii mai mari". Ele garantau existenta, granitele, li promiseau ajutoare etc., etc. Si deodată, când cei doi tirani si-au dat mâna - mă refer la criminalul pact Molotov - Ribbentrop din 23 august 1939 - prietenii nostri ne-au părăsit. Oare acest lucru a fost moral?

2. Lipsită de acest ajutor vital, Romania a rămas absolut singură. Prinsă între aceste două blocuri tiranice, tara a inceput să fie sfărțecată. La tot acest cumplit jaf, ce-au făcut marile democrati occidentale? Au asistat pasive! Nici măcar o vorbă de protest, fie și simbolic. Si iar întreb: oare acest lucru a fost moral?

3. Romania a fost nevoită să aleagă din două rele raul cel mai mic. A treia alegere era exclusă. O apropiere de bolșevici era imposibilă. Cine a trăit în România in acei ani antebelicci poate confirma că apelativul de bolșevici era echivalent cu Satana. Asadar, Romania nu a avut altceva de făcut decât să-si aleagă un aliat în Germania, cu speranta că isi va putea relua teritoriile furate de sovietici. (...) Cum se stie, am pierdut războiul și am căzut în sclavia comunistă. Să ne fi compătimit oare "fratii nostri mai mari" pentru teribila noastră insingurare și marile încercări prin care am trecut? Nici gând. Dimpotrivă, ne-au atribuit tabere adverse și ne-au gratulat in consecință. Acest opobriu, din păcate, mai există și astăzi. El e perpetuat de false expozeuri, cum a fost, de pilda, recenta expozitie a holocaustului evreiesc deschisă la New York, unde in mod irresponsabil se face afirmatia strigătoare la cer că... "in România, sub regimul antonescian,

au fost ucisi sute de mii de evrei!"

4. Comportamentul omenos față de evrei al majorității românilor, in acea perioadă, a fost recunoscut chiar de acestia - regina mamă Elena a fost cinstită chiar de curând ca una din marile ocrotitoare ale lor. Or, Romania a fost culpabilizată, la masa păcii, ca stat fascist, ceea ce e foarte fals, căci nici dictatura legionară, nici cea antonesciană n-au avut o tentă fascistă. La Nürnberg, legionarismul n-a fost incriminat printre fascisme, iar istoricii fascismului subliniază adesea diferența. In realitate, regimul antonescian fost un regim nationalist, autoritar, dar nu fascist. El a durat 4 ani și nu 20, cât a durat regimul lui Mussolini, cu adevărat fascist, in Italia. Si totuși Romania a plătit cu mult mai sever păcatul de a

se fi aflat vremelnice alături de Hitler! Oare și acest lucru a fost moral?

5. Istoric și strateg de mare prestigiu al lumii recunosc in unanimitate că actul românilor de la 23 august 1944 a scurtat războiul cu cel puțin 6 luni. Romania a scos de sub bagheta hitleristă întreaga Peninsula Balcanică, aducând in tabăra aliatilor aproape un sfert din Europa. Indreptățită deci să-i se recunoască statutul de cobiligerantă, cum i s-a recunoscut Italiei, Romania a fost socotită in continuare țară inamică și sanctionată in consecință. A fost oare moral acest lucru?

6. Condițiile obtinerii armistiului sunt și ele relevante. Teoretic, Romania a intrat sub supravegherea "comisiei aliate de control" (compusă din americani, englezi, francezi și sovietici). In realitate, ea a fost

lăsată efectiv pe mâna sovieticilor și jafat la care a fost supus poporul român este de nedescris. A fost acesta un lucru moral?

7. Pe 4-11 Februarie, la Yalta, s-a împărțit lumea. Romania a fost dată pe mâna lui Stalin, in timp ce ostasii nostri luptau in Cehoslovacia și Ungaria pentru triumful democratiei. Dintre ei, peste 150.000 nu s-au mai întors acasă. Înca o dată sacrificiul României a fost ignorat. A fost oare acest lucru moral?

8. Guvernul Petru Groza, impus de sinistru procuror Visinschi, a fost recunoscut, in final, de marile democrati occidentale. A urmat măsluirea alegerilor din noiembrie 1946. Print-un joc perfid, românii au rămas însă cu iluzia că nu sunt părăsiți; o iluzie criminală, căci ea a făcut să se umple puscările cu zeci de mii de români care sperau mereu că... "vin americanii". Nici măcar, greva regală" când Regele a refuzat să mai semneze vreo lege comunistă, nu a dezmortit constiinta Occidentului.

9. După căderea cortinei de fier, pătimirii României s-au întins pe zeci de ani. Ce grijă au avut "fratii nostri mai mari" de soarta noastră? Este adevărat, una au avut, prin crearea posturilor de radio Vocea Americii, Europa Liberă, sau emisiunile in limba română de la BBC, dar a rămas un ajutor doar verbal.

Onorurile, primiriile grandioase rezervate călărilor nostri, nu erau un serviciu adus României, popoului român, ci din contră, sporeau calvarul la care eram supusi. Ce scuză le-am putea acorda decât aceea a inconstienței? (...)

Vorbim de o lume mai bună, o visăm, o tot proiectăm, și ea tot nu se realizează. Cred că va fi posibilă numai atunci când vom apropia conceptul politic de cel etic, până la suprapunere. (...) Fără această elementară ținută morală, e aproape imposibil de presupus că urmașii nostri vor putea trăi într-o lume mai bună, scutiți măcar de ororile vremurilor pe care le-am trăit noi.

BANU RADULESCU

Din conferinta tinută la Roma, in cadrul Simpozionului "Europa Est-Vest" (3-4 decembrie 1993)

"Suflet, suflet, asta ne trebuie!"

Stimate Doamne Alexandru Paleologu, cum ne puteti evoca personalitatea lui Banu Radulescu? Stim că l-ati cunoscut indeaproape...

Acest om, atât de cordial și de spontan (ceea ce nu rareori l-a făcut să cadă alături

de intentie) a fost un bărbat curajos și demn, un om de onoare, care a contribuit enorm la păstrarea unor testimonii ale adevărului in ce privește teroarea comunistă și gulagurile, un om cordial, extraordinar de simpatic și, as spune, un mare om de bine, dacă notimea "om de bine" nu ar fi atât de sinistru compromisă.

Când l-ati cunoscut pe Banu Radulescu? "L-am cunoscut demult, la lansarea primei sale cărți, poate a celei de a doua, al cărei redactor fusese la Editura Cartea Românească, și când am vorbit destul de superficial, dar foarte călduros.

Stim că faceti parte din colegiul de redactie al revistei Memoria... A fost un gest prietenesc din partea lui de a mă înscrie in acel colegiu, de a mă "numi" și vicepresedinte al Fundatiei "Memoria", dar nu înseamnă nimic mai mult decât dovada lui de afectiune și prietenie.

In bună măsură, revista Memoria a apărut mai ales datorită sufletului pe care Banu Radulescu îl pune în ceea ce făcea...

"Comitet de suflet". Am obiectat că un "comitet de suflet" este oarecum superflu și rizibil. Mi-a spus: "Nu, nene Alecule, suflet, suflet, asta ne trebuie!". Mentionez: zicea "nene", și nu "nea" Alecule". Altfel, prefer să mi se spună "coane". Dar de la el era foarte onorabil și disproporțional, pentru că el se referea la nenea Iancu... Ce credeti că se va întâmpla acum cu revista?

Fără el, aproape nimic. Mai sunt câțiva colaboratori ai săi, sper să apară in continuare. Pentru că eforturile lui de a o scoate au fost supraomenești, și acest lucru nu poate fi impresia nimănui. Asta nu mă împiedică să urez succes și curaj celor ce vor voi să o ducă mai departe.

A consemnat Marilena Andrei

CAPODOPERĂ ÎMPOTRIVA CRIMEI

Afirmatia mea poate să pară pentru unii exagerată sau chiar socantă, dar o sustin cu convingere. Revista Memoria este capodopera prozatorului Banu Radulescu, căreia i s-a dedicat timp și suflet, asigurându-i o prioritate absolută in ultimii ani. Memoria - revista gândirii arestate a iesit de sub teascuri la finele anului 1990, perioadă când apăreau precum ciupercile după ploie felurite publicatii efemere născute din ambiții vanitoase, dar fără un suport moral și profesional. Iniativa generoasă pusă in aplicare de Banu Radulescu cu pasiune și pricepere a prins rădăcini și a dat roade bogate.

In opt ani de zile au ajuns la cititori 25 de numere ale acestei reviste unicat pe multe meridiane geografice a fost greu. Sunt de acord cu constatarea apărută in numărul recent: "Întâmpinată inițial cu neîncredere și nepăsare, privită cu indiferență și scepticism de către unii...". Dar as mai mentiona și alte atitudini neprielnice: ura inversunată a unor cercuri față de demersurile in favoarea descătușării gândirii arestate. A existat și o invidie fătășă sau mascată, chiar și in sânul Comitetului Director al Uniunii Scriitorilor, sub egida căreia Memoria a fost editată de la bun inceput. Majoritatea Comitetului Director a răd căstig de cauză lui Banu Radulescu și Memoria - nu fără greutăți financiare - să continue drumul trasat, dovind consecvență și vivacitate izvorâte din justetea cauzei sustinute de redactorii putini la număr și de colaboratorii tot mai numerosi.

Merită să aruncăm o privire pe lista Colegiului de redactie din primul număr: Ernest Bernea, Ana Blandiana, Stefan Augustin Doinas, Adrian Marino, Ion Negoitescu, Alexandru Paleologu, Banu Radulescu - redactor-séf, Dumitru Stăniloae, Petre Tutea, Ion Vișnu, Romulus Vulcănescu. Cu timpul, acest colectiv s-a îmbogățit cu nume sonore: Mircea Carp, Alexandru Ciorănescu, Mircea Dinescu, Micaela Ghitescu, Sergiu Grossu, Virgil Ierunca, Ion Ioanid, Monica Lovinescu, Ion

Ultimul număr al revistei Memoria, apărut în decembrie 1998, puțin după moartea lui Banu Radulescu

cartografiază prin diferite genuri (interviuri, eseuri, studii, documente, lucrări artistice, fotografii) geografia largă a persecuțiilor și suferințelor petrecute și pe alte meleaguri.

Memoria a devenit o sursă bogată și deloc neglijabilă pentru cercetători, istorici, politologi, psihologi, scriitori, publiciști, editori. Rubricile sale permanente, articolele, scrisorile asigură posibilități largi de documentare pentru investigații, precizări și dezvăluirea evenimentelor și fenomenelor încă necunoscute sau puțin studiate. Ecourile internaționale, descoperirea revistei in tot mai multe țări, ne întăresc părerea formulată imediat după apariția Memoriei, că ar fi de mare folos publicarea unor numere antologice și in limbile de mare circulație.

Nu pot să nu mentionez meritele deosebite ale graficianului Mircea Dumitrescu, care asigură revistei o ținută artistică adecvată.

Găsec că este potrivit să-mi închei însemnările cu rândurile scrise de Petre Tutea: "MEMORIA mi place. Am in ea încrederea pe care o am... in propria memorie. Adică... inii poate înlesni iertarea lui X sau Y care, cândva, m-a schingiuit sau schilodit. Niciodată însă uitarea lui. NICIODATĂ. Nu pentru altceva, cât sper că nu se mai repetă crima. Mai exact, crimele".

Balogh József

MARELE PREMIU AL FUNDAȚIEI "ANASTASIA"

Joi, 14 ianuarie 1998, ora 18.00, la Galeria Căcamba (Muzeul Colectiilor), cu prilejul vernisajului expoziției "Arca/Cupola" semnată de Ion Grigorescu, va avea loc decernarea Marelui Premiu al Fundației "Anastasia" pe anul 1998.

Sorin DUMITRESCU Presedintele Fundatiei "Anastasia"

La Muzeul Taranului Român din Bucuresti, pe 19 ianuarie 1999 (când se vor implini 40 de zile de la moartea lui Banu Radulescu), la o oră ce va fi anunțată ulterior, va avea loc lansarea numerelor 26 și 27 ale revistei Memoria - ultimele pe care le-a putut pregăti regretatul ei redactor-séf, Banu Radulescu.

Sunt invitați toți cei ce l-au cunoscut și apreciat. Fundatia "Culturală" "Memoria"

Cei doritori să susțină material, într-un moment de grea cumpănă, proiectele Fundatiei Culturale "Memoria" (continuarea revistei Memoria și implinirea "Memorialului Fortul 13 Jilava"), inițiate de regretatul Banu Radulescu, pot depune sumele respective, fie direct la casieria Fundatiei, fie in contul acesteia de la Banca Comercială Română (BCR), Filiala sector 1 - Bucuresti, Calea Victoriei 155, Bl. D1, cont valută: 472131600160, cont lei: 4510101253.